

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004

2009

Dokument ze zasedání

KONEČNÉ ZNĚNÍ
A6-0199/2007

23. 5. 2007

ZPRÁVA

o sociálním postavení umělců
(2006/2249(INI))

Výbor pro kulturu a vzdělávání

Zpravodajka: Claire Gibault

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	10
POSTUP	12

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o sociálním postavení umělců (2006/2249(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Úmluvu UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů,
- s ohledem na sdělení Komise nazvané „Nediskriminace a rovné příležitosti pro všechny – rámcová strategie“ (KOM(2005)0224),
- s ohledem na zelenou knihu Komise nazvanou „Modernizace pracovního práva, jejímž cílem je řešit výzvy 21. století“ (KOM(2006)0708),
- s ohledem na své usnesení ze dne 22. října 2002 o významu a dynamice divadla a divadelních umění v rozšířené Evropě¹,
- s ohledem na své usnesení ze dne 4. září 2003 o kulturním průmyslu²,
- s ohledem na své usnesení ze dne 13. října 2005 o nových výzvách pro cirkus jako součást evropské kultury³,
- s ohledem na nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, na osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství⁴,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení⁵,
- s ohledem na směrnici Rady 92/100/EHS ze dne 19. listopadu 1992 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem⁶,
- s ohledem na směrnici Rady 93/98/EHS ze dne 29. října 1993 o harmonizaci doby ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících⁷,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti⁸,

¹ Úř. věst. C 300 E, 11.12.2003, s. 156.

² Úř. věst. C 76 E, 25.3.2004, s. 459.

³ Úř. věst. C 233 E, 28.9.2006, s. 124.

⁴ Úř. věst. L 149, 5.7.1971, s. 2.

⁵ Úř. věst. L 166, 30.4.2004, s. 1.

⁶ Úř. věst. L 346, 27.11.1992, s. 61.

⁷ Úř. věst. L 290, 24.11.1993, s. 9.

⁸ Úř. věst. L 167, 22.6.2001, s. 10.

- s ohledem na usnesení ze dne 9. března 1999 o situaci a úloze umělců v Evropské unii¹,
 - s ohledem na rozsudek Soudního dvora ze dne 30. března 2000 ve věci C-178/97, Barry Banks a další v. Théâtre Royal de la Monnaie²,
 - s ohledem na rozsudek Soudního dvora ze dne 15. června 2006 ve věci C-255/04, Komise Evropských společenství v. Francouzská republika³,
 - s ohledem na článek 45 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro kulturu a vzdělávání (A6-0199/2007),
- A. vzhledem k tomu, že umění je možno také považovat za práci a povolání,
 - B. vzhledem k tomu, že se výše uvedené rozsudky i směrnice 96/71/ES konkrétně vztahují na činnost divadelních umělců,
 - C. vzhledem k tomu, že pro provozování umělecké činnosti na špičkové úrovni je nutno se již od útlého věku zajímat o svět divadelního umění a naučit se rozumět velkým dílům našeho kulturního dědictví,
 - D. vzhledem k tomu, že v řadě členských států nemají někteří profesionální umělci pevné právní postavení;
 - E. vzhledem k tomu, že s výkonem uměleckých povolání jsou nerozlučně spojeny flexibilita a mobilita,
 - F. vzhledem k tomu, že žádný umělec se nikdy během své profesionální kariéry plně nezbaví existenční nejistoty,
 - G. vzhledem k tomu, že nutnou protiváhou toho, že umělecké povolání je nejisté a často závisí na náhodě, je záruka spolehlivé sociální ochrany,
 - H. vzhledem k tomu, že je dodnes téměř nemožné, aby evropský umělec sestavil plán své profesionální kariéry,
 - I. vzhledem k tomu, že je třeba usnadnit umělcům přístup k informacím o jejich pracovních podmínkách a podmínkách týkajících se mobility, nezaměstnanosti, zdravotní péče a důchodu,
 - J. vzhledem k tomu, že umělecké vlohy, přirozené nadání a talent pouze ve vzácných případech samy o sobě otevírají cestu ke kariéře profesionálního umělce,
 - K. vzhledem k tomu, že se ještě dostatečně nerozvinuly smlouvy o školení a/nebo kvalifikaci k výkonu umělecké činnosti přizpůsobené podmínkám jednotlivých oborů,

¹ Úř. věst. C 175, 21.6.1999, s. 42.

² Sb. rozh. 2000, s. I-2005.

³ Sb. rozh 2006., s. I-5251.

- L. vzhledem k tomu, že by měly být podporovány možnosti profesionální rekvalifikace umělců,
- M. vzhledem k tomu, že na volný pohyb pracovníků z nových členských států obecně, včetně umělců, se stále vztahují určitá omezení vyplývající z možnosti stanovit přechodné období, která je zakotvena v aktech o přistoupení,
- N. vzhledem k tomu, že při uměleckých vystoupeních spolu často pracují evropští umělci a jejich kolegové ze zemí mimo Společenství, jejichž mobilitu nezdědka omezují obtíže se získáváním střednědobých víz,
- O. vzhledem k tomu, že pobyty umělců v určitém členském státě jsou nejčastěji pobyty krátkodobými (do tří měsíců),
- P. vzhledem k tomu, že tyto problémy spojené s přeshraniční mobilitou, která je hlavním příznačným rysem uměleckých povolání, ve svém souhrnu odhalují nutnost přijít v této oblasti s konkrétními opatřeními,
- Q. vzhledem k tomu, že v první řadě je důležité rozlišovat amatérskou uměleckou činnost od umělecké činnosti profesionální,
- R. vzhledem k tomu, že by mělo být účinným způsobem zajištěno začlenění výuky uměleckých předmětů do školních osnov členských států,
- S. vzhledem k tomu, že výše uvedená úmluva organizace UNESCO je skvělým základem pro uznání důležitosti činností profesionálů v oblasti umělecké tvorby,
- T. vzhledem k tomu, že směrnice 2001/29/ES požaduje, aby členské státy, které ji dosud neuplatňují, stanovily spravedlivé náhrady pro autory v souvislosti s výjimkami nebo omezeními týkajícími se práva na rozmnožování (reprografie, vytváření kopií pro soukromé účely atd.),
- U. vzhledem k tomu, že směrnice 92/100/EHS stanoví výlučná práva zejména výkonných umělců a jejich práva na spravedlivou odměnu, kterých se nelze vzdát,
- V. vzhledem k tomu, že autorská práva a osobnostní práva autorů a výkonných umělců v tomto ohledu představují uznání jejich tvůrčí práce a jejich přínosu kultuře obecně,
- W. vzhledem k tomu, že umělecká tvorba přispívá k rozvoji kulturního dědictví a čerpá z děl minulosti, uchovávaných státem v tomto ohledu pro inspiraci,

Zlepšení situace umělce v Evropě

Smluvní podmínky

1. vyzývá členské státy, aby vytvořily nebo uvedly do praxe právní a institucionální rámec, který bude podporovat uměleckou tvorbu, přijetím nebo uplatňováním souboru obecně platných a koherentních opatření zahrnujících smluvní podmínky, sociální zabezpečení, zdravotní pojištění, přímé a nepřímé zdanění a soulad s evropskými předpisy;

2. zdůrazňuje, že je třeba vzít v úvahu atypičnost pracovních metod umělce;
3. dále zdůrazňuje potřebu zohlednit netypickou a nejistou povahu všech povolání týkajících se divadelního umění;
4. vybízí členské státy, aby pokročily při vytváření smluv o školení nebo kvalifikaci u uměleckých povolání;
5. navrhuje proto členským státům, aby prosazovaly uznávání profesionální praxe a zkušeností umělců;

Ochrana umělce

6. vyzývá Komisi a členské státy, aby po konzultaci se zástupci uměleckých oborů zavedly „evropský profesní registr“ pro umělce (podobný systému EUROPASS), v němž by mohlo být uvedeno jejich postavení, povaha a doba trvání smluv, které postupně uzavřeli, a údaje o jejich zaměstnavatelích nebo o poskytovatelích služeb, kteří je angažovali;
7. vybízí členské státy, aby zlepšily koordinaci a výměnu osvědčených postupů a informací;
8. vyzývá Komisi, aby vypracovala ve spolupráce se zástupci uměleckých oborů pro evropské umělce a pro příslušné útvary správních orgánů jednotnou a srozumitelnou praktickou příručku, která by obsahovala veškerá platná právní ustanovení, pokud jde o zdravotní pojištění, ztrátu zaměstnání a důchod jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni;
9. vyzývá Komisi a členské státy, aby se s ohledem na dvoustranné dohody zabývaly možnostmi vyvinout iniciativu k zajištění toho, aby byly převáděny nároky na důchod a na sociální zabezpečení, které získali umělci ze třetích zemí, pokud se vrátí do své země původu, a aby jim byla uznávána praxe získaná během pracovního působení v členském státě Evropské unie;
10. vybízí Komisi, aby zahájila pilotní projekt s cílem zkusmo zavést zvláštní evropskou elektronickou kartu sociálního zabezpečení pro evropské umělce;
11. domnívá se totiž, že taková karta, z níž by bylo možno zjistit veškeré informace o umělci, by byla řešením některých problémů vyplývajících z povahy jeho povolání;
12. zdůrazňuje nutnost odlišit mobilitu specifickou pro umělce od mobility pracovníků v Evropské unii obecně;
13. žádá v této souvislosti Komisi, aby vyhodnotila pokrok dosažený ve věci výše uvedené specifické mobility;
14. žádá Komisi, aby formálně identifikovala kulturní obory, v nichž je zjevné nebezpečí odlivu tvůrčí činnosti a ztráty talentů, a členské státy, aby se motivačními opatřeními snažily udržet své umělce na území členských států Evropské unie nebo je podnítit k návratu do Evropské unie;
15. dále žádá členské státy, aby věnovaly mimořádnou pozornost tomu, aby na evropské úrovni byly uznávány diplomy a jiná osvědčení vydané všemi konzervatořemi,

uměleckými školami ve členských státech v Evropě a ostatními oficiálními školami divadelního umění, aby mohli jejich držitelé pracovat a studovat ve všech členských státech v souladu s boloňským procesem; vyzývá v této souvislosti všechny členské státy, aby podporovaly formální studium uměleckých oborů poskytující vysoce kvalitní osobní a profesní vzdělávání, které umožňuje studentům rozvinout jejich umělecký talent, a využívat přitom všeobecného vzdělávání, které dává možnosti uplatnit se také v jiném profesním odvětví; zdůrazňuje také důležitost předkládání nových iniciativ na evropské úrovni, aby bylo v Evropské unii usnadněno uznávání diplomů a jiných osvědčení vydaných konzervatořemi a uměleckými školami ve třetích s cílem podpořit mobilitu umělců směřujících do členských států Evropské unie;

16. vyzývá Komisi k přijetí „evropské charty umělecké tvorby a podmínek jejího výkonu“ na základě podobné iniciativy, jakou byla např. iniciativa UNESCO, s cílem stvrdit význam činností profesionálů v oblasti umělecké tvorby a usnadnit evropskou integraci;
17. vyzývá členské státy, aby odstranily všechny druhy omezení, pokud jde o přístup na pracovní trh pro pracovníky působící v oblasti umění v nových členských státech;
18. vyzývá členské státy, které tak dosud nečiní, aby v souladu se směrnicemi 92/100/EHS a 2001/29/ES účinně zajistily platbu všech spravedlivých náhrad v souvislosti s právy na rozmnožování a spravedlivou odměnou držitelům autorských a souvisejících práv;
19. vyzývá Komisi, aby provedla studii analyzující opatření přijatá členskými státy s cílem účinně zajistit, aby držitelé autorských a souvisejících práv dostávaly spravedlivou náhradu za zákonné výjimky schválené členskými státy v souladu se směrnicí 2001/29/ES a za právní využívání jejich práv vyplývajících ze směrnice 92/100/EHS;
20. vyzývá Komisi, aby provedla studii analyzující opatření přijatá členskými státy s cílem vyčlenit některé příjmy z plateb spravedlivých náhrad pro nositele autorských a souvisejících práv na podporu tvůrčí činnosti a sociální a finanční ochrany umělců, a aby analyzovala právní nástroje, které by mohly být použity k přispívání na financování ochrany žijících evropských umělců;

Vízová politika: mobilita a zaměstnávání státních příslušníků třetích zemí

21. zdůrazňuje nutnost zabývat se obtížemi, které v současnosti mají někteří evropští umělci a umělci ze zemí mimo Společenství se získáváním víz jako podmínky pro vydání pracovního povolení, a nejistotou, která z této skutečnosti pramení;
22. zdůrazňuje skutečnost, že podmínky pro udělení víz a pracovních povolení jsou v současné době obtížně splnitelné pro umělce s krátkodobou pracovní smlouvou;
23. vyzývá Komisi, aby přemýšlela o stávajících systémech víz a pracovních povolení pro umělce a aby navrhla právní předpisy Společenství v této oblasti, které by mohly vyústit v zavedení zvláštních dočasných víz pro evropské umělce i pro umělce ze zemí mimo Společenství, která již v některých členských státech existují;

Celoživotní vzdělávání a rekvalifikace

24. vyzývá členské státy, aby vytvořily specializované vzdělávací a školicí struktury určené pro profesionály v kulturní oblasti, a aby tak vytvořily skutečnou politiku pracovních příležitostí v této oblasti;
25. vyzývá Komisi, aby shromáždila všechny výzkumy a publikace, které již existují, a aby vyhodnotila formou studie současnou situaci zohledňování nemocí z povolání specifických pro umělecká povolání v Evropské unii, jako je například artróza;
26. připomíná, že všichni umělci provozují svou činnost neustále, a nikoli pouze v době, kdy se odehrávají vlastní umělecké výkony nebo jevištní představení;
27. připomíná v této souvislosti, že období zkoušek jsou plnohodnotnými úseky pracovní doby a že je naléhavě nutné tato období činnosti v přehledu jejich kariéry zohlednit, a to jak v období, kdy jsou bez zaměstnání, tak pro jejich nárok na důchod;
28. vyzývá Komisi, aby posoudila skutečnou úroveň evropské spolupráce a výměn týkajících se odborného vzdělávání v oblasti divadelního umění a podporovala příslušná opatření v rámci programů celoživotního vzdělávání a kultury v roce 2007 a evropského roku vzdělávání a kultury v roce 2009;

K restrukturalizaci amatérských činností

29. trvá na nutnosti podporovat veškeré umělecké a kulturní činnosti, zejména pokud jsou vyvíjeny pro sociálně znevýhodněné skupiny veřejnosti s cílem zlepšit jejich integraci;
30. zdůrazňuje důležitost amatérských uměleckých činností jakožto klíčového prvku integrace místních společenství a budování občanské společnosti;
31. trvá na tom, že umělci bez specifického vzdělání, kteří usilují o profesionální uměleckou kariéru, by měli být dobře informováni o určitých aspektech tohoto povolání;
32. vyzývá v této souvislosti členské státy, aby podněcovaly a podporovaly amatérské činnosti v trvalé vazbě na profesionální umělce;

Zaručit umělecké a kulturní vzdělávání již od útlého věku

33. vyzývá Komisi, aby vypracovala studii o uměleckém vzdělávání v Evropské unii (obsah, povaha poskytovaného vzdělávání – formální nebo jiná –, dosažené výsledky a kariérní možnosti) a aby jej seznámila s výsledky této studie ve lhůtě dvou let;
34. naléhá na Komisi, aby podněcovala a podporovala mobilitu evropských studentů v uměleckých oborech posilováním programů výměny studentů národních konzervatoří a uměleckých škol jak v Evropě, tak mimo ni;
35. vyzývá Komisi, aby vyčlenila finanční prostředky na opatření a pilotní projekty, které umožní zejména vymezit vhodné modely v oblasti uměleckého vzdělávání ve školním prostředí zavedením evropského systému výměny informací a zkušeností pro učitele vyučující umělecké obory;

36. doporučuje členským státům, aby zintenzívnily vzdělávání učitelů uměleckých oborů;
37. žádá Komisi a členské státy, aby prozkoumaly možnost vytvoření fondu evropské mobility typu Erasmus pro výměnu učitelů a mladých umělců; v této souvislosti připomíná své úsilí prosadit zvýšení evropského rozpočtu na kulturu;
38. žádá Komisi a členské státy, aby zahájily informační kampaň s cílem dát záruku kvalitního uměleckého vzdělávání;
39. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě a Komisi a parlamentům a vládám členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Úsilí o pevné postavení evropského umělce

Otázka regulace přístupu k pracovním příležitostem v oblasti jevištního divadelního umění je složitá a kontroverzní, dnes je však téměř nemožné zavírat oči před problémy, které způsobuje neexistence regulace.

Nestačí argumentovat prospěšností toho, že zde není žádný „filtr“ a že každý má možnost se svobodně vyjádřit, protože to by jednoduše znamenalo ponechat tuto oblast napospas trhu, a to na úkor uměleckých kritérií a kritérií sociální spravedlnosti.

I u těch nejnadanějších umělců je kariéra v jevištním divadelním umění i nadále nepředvídatelnou a chaotickou posloupností vyčerpávající a trnité cesty, snižujících se mezd, nevykázaných hodin práce a špatných pracovních podmínek, a v důsledku toho i deziluzí.

Je proto třeba nastolit rovnováhu mezi kapacitou veřejných představení a počtem lidí, kteří se chtějí dát na uměleckou kariéru.

Navíc je zřejmé, že při uměleckých vystoupeních spolu dnes často pracují evropští umělci a jejich kolegové ze zemí mimo Společenství, jejichž mobilitu nezřídka omezuje skutečnost, že evropské právní předpisy nebyly provedeny ve vnitrostátním právu členských států, a špatná znalost vnitrostátních právních předpisů.

Evropské právní předpisy ovšem existují a je pouze třeba je uplatňovat, a umělci nejsou obeznámeni s právními předpisy členských států, ve kterých pracují, a nevědí, jakým způsobem si vynutit uplatňování evropských předpisů.

Většina obtíží, s nimiž se umělci setkávají, není kulturní povahy, nýbrž souvisí s mobilitou, s vízovou politikou, se zdravotní péčí, se sociálním zabezpečením, s nezaměstnaností, s důchodem a zejména v těchto konkrétních věcech jsme se pokusili nastínit možné řešení.

Touto situací se zabývalo vícero členských států a dospěly k názoru, že je naprosto nezbytné hledat takové zlepšení, které umožní evropským umělcům dosáhnout přiměřené úrovně uznání a integrace během své profesionální činnosti.

Z tohoto důvodu považujeme za skvělý základ k úvahám sestavení *Evropské charty činnosti v oblasti umělecké tvorby a podmínek jejího výkonu*.

První etapa zlepšení situace umělce spočívá právě ve vyhodnocení jeho potřeb, ale to samo o sobě nestačí.

Výzvou pro evropskou kulturní politiku je vytvořit dynamické kulturní, tvůrčí a inovační prostředí ve všech oblastech umění, a toho nelze dosáhnout, aniž bychom dali našim umělcům sociální záruky, které přiznáváme všem ostatním evropským pracovníkům, jako protiváhu

záruky umělecké svobody, která je pro ně nezbytností.

POSTUP

Název	Sociální postavení umělců	
Číslo postupu	2006/2249(INI)	
Příslušný výbor	CULT	
Datum, kdy bylo na zasedání oznámeno udělení svolení	26.10.2006	
Výbor(y) požádaný(é) o stanovisko		
Datum oznámení na zasedání		
Nezaujaté stanovisko		
Datum rozhodnutí		
Užší spolupráce		
Datum oznámení na zasedání		
Zpravodaj(ové)	Claire Gibault	
Datum jmenování	3.10.2005	
Předchozí zpravodaj(ové)		
Projednání ve výboru	29.1.2007	10.4.2007
Datum přijetí	7.5.2007	
Výsledek závěrečného hlasování	+: 18	
	-: 0	
	0: 0	
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Ivo Belet, Marie-Hélène Descamps, Věra Flasarová, Milan Gaľa, Claire Gibault, Vasco Graça Moura, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Karin Resetarits, Pál Schmitt, Nikolaos Sifunakis, Tomáš Zatloukal	
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Gyula Hegyi, Erna Hennicot-Schoepges, Mary Honeyball, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka	
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Morillon, Philippe	
Datum předložení	23.5.2007	
Poznámky (údaje, které jsou k dispozici jen v jednom jazyce)	...	